

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat tanácsi irányelvre a tenyésztett víziállatokra és az azokból származó termékekre vonatkozó állat-egészségügyi követelményekről, és a víziállatokban előforduló egyes betegségek megelőzéséről és az azok elleni védekezésről”, „Javaslat tanácsi határozatra az állat-egészségügyi kiadásokról szóló 90/424/EGK határozat módosításáról”

(COM(2005) 362 final – 2005/0153 és 0154 CNS)

(2006/C 88/04)

2005. szeptember 15-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 37. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2006. január 25-én elfogadta. Az előadó Hrisztosz FAKASZ volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. február 14–15-én tartott 424. plenáris ülésén (a február 14-i ülésnapon) 145 szavazattal, egy tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

1. Következtetés

1.1 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az előterjesztett javaslatok jó irányba mutatnak, és támogatja a víziállatokban előforduló egyes betegségek megelőzésére és az azok elleni védekezésre ajánlott intézkedéseket.

2. Indokolás

2.1 Az akvakultúra igen fontos ágazat a Közösségben, különösen a vidéki és a part menti régiókban. 2004-ben az EU akvakultúra-ágazata több mint 2,5 milliárd euró értékben termelt halakat, puhatestűeket és rákféléket. A betegségek (elhullások, csökkent mértékű növekedés és rosszabb minőség) okozta pénzügyi veszteségeket azonban a termelési érték 20 %-ára becsülik. A javaslat célja korszerű és célirányos jogi szabályozás bevezetése, amely csökkenti a költségeket. Ha ezeket a költségeket akár csak 20 %-kal sikerülne csökkenteni, az éves szinten 100 millió euró többletértéket eredményezne.

2.2 A meglévő jogszabályokat két évtizede dolgozták ki, amikor az EU-nak csak 12 tagállama volt. A jogszabályok az EU fő akvakultúráit, a lazacfélét (pisztráng és lazac) és az osztriga tenyésztését voltak hivatottak védeni. A jogszabályokat most frissíteni kell, hogy tükrözzék a kibővült EU-ban fellelhető víziállat-tenyésztési gyakorlatok és fajok szélesebb spektrumát, valamint hogy figyelembe vegyék az iparágban végbement jelentős fejlődést, a meglévő jogszabályok 15 éves alkalmazása során szerzett tapasztalatokat, továbbá az e területen történt tudományos előrelépéseket. Az EU-szabályokat azért is naprakészé kell tenni, hogy azokat összhangba hozzák a nemzetközi megállapodásokkal és szabványokkal – ilyen pl. a Kereskedelmi Világszervezet egészségügyi és növény-egészségügyi intézkedésekről szóló egyezménye (WTO/SPS) vagy az Állat-egészségügyi Világszervezet.

3. Háttér

3.1 Ez a javaslat hatályon kívül helyezi a meglévő alapjogszabályokat (a 91/67/EGK, a 93/53/EGK és a 95/70/EK tanácsi irányelvet), és ezt a három irányelvet egy új irányelvvel váltja fel. Az új irányelv célja, hogy az EU akvakultúrával foglalkozó termelőinek versenyképességét javítandó frissítse, átdolgozza és egységesítse azokat az állat-egészségügyi szabályokat, amelyek az akvakultúra-termékek kereskedelméhez kapcsolódnak, ideértve a betegségek megelőzését és az azok elleni védekezést is.

3.2 Az irányelv az akvakultúrával foglalkozó termelő és feldolgozó létesítményekre vonatkozó általános követelményeket tartalmaz, például az üzemeltetéshez kapcsolódó engedélyeket és rendelkezéseket.

3.3 Állat-egészségügyi szabályokat állapít meg a tenyésztett víziállatok és az akvakultúra-termékek forgalomba hozatalát illetően, valamint egészségügyi szabályokat a harmadik országokból a Közösségbe importált tenyésztett víziállatok vonatkozásában.

3.4 Rendelkezéseket javasol a víziállatokban előforduló egyes betegségek bejelentésére és az azok elleni védekezésre, valamint betegségmentes övezetek kinyilvánítására.

3.5 Követelményeket is rögzít a tagállamok illetékes hatóságai és a laboratóriumok számára, továbbá mellékleteiben iránymutatásokat fektet le.

3.6 A javaslat jogi alapja az EK-Szerződés 37. cikke. Emellett az arányosság elve érvényesítendő, és a Közösség költségvetésére gyakorolt kihatás várhatóan korlátozott lesz.

3.7 A javaslat költségvetési hatásai főként két területet érintenek:

- a) a betegségek elleni védekezéshez kapcsolódó gazdasági kompenzáció, valamint
- b) az elsődleges jog végrehajtása és a másodlagos jog elfogadása és kezelése.

3.8 A második, tanácsi határozatra tett javaslat kitűzi az akvakultúra formájában tenyésztett állatokra vonatkozó állatorvosi intézkedésekhez való közösségi pénzügyi hozzájárulást szabályozó, a 90/424/EGK tanácsi határozatban rögzített jelenlegi eljárások szükséges módosításait, hogy ily módon figyelembe lehessen venni az új víziállat-egészségügyi irányelvre és az Európai Halászati Alapra tett javaslatokat.

3.9 A második javaslat alapján a tagállamok felhasználhatják az operatív programok keretében, az Európai Halászati Alap III. címének megfelelően rendelkezésre bocsátott keretet a víziállatok egyes betegségeinek leküzdésére és felszámolására.

3.10 A pénzügyi támogatás eljárásainak összhangban kell lenniük azokkal a jelenlegi eljárásokkal, amelyek a szárazföldi állatok betegségeinek kezeléséhez és felszámolásához nyújtott pénzügyi hozzájárulásra vonatkoznak.

3.11 Az arányosság elve a második javaslatra is érvényes, melynek jogi alapja ugyancsak az EK-Szerződés 37. cikke.

3.12 A második javaslat alapján a víziállatok betegségeinek felszámolását célzó közösségi pénzügyi hozzájárulások az Európai Halászati Alapon keresztül nyújthatók (COM(2004) 497, 32. cikk). Nehéz tehát felmérni, hogy a javaslat milyen hatással lesz az Európai Halászati Alapra, mivel ez függ az érintett gazdaság(ok) méretétől, állataik értékétől stb.

4. Általános észrevételek

4.1 A meglévő közösségi jog csupán a lazac, a pisztráng és az osztriga tenyésztésére terjed ki. Mióta ezt a jogszabályt elfogadták, az akvakultúra-ipar (a rákfélék, kagylók stb. tenyésztése) sokat fejlődött. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy tanácsos és szükséges módosítani a jogszabályt, hogy az az akvakultúrával foglalkozó termelők által tenyésztett más víziállatokra is kiterjedjen.

4.2 Az EGSZB üdvözli e javaslatokat, mivel azok jelentős erőfeszítéseket tükröznek a víziállatok betegségeinek megelőzését és kezelését illetően.

4.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az akvakultúra-ágazat ésszerű fejlődésének biztosítása és a termelékenység növelése érdekében közösségi szinten víziállat-egészségügyi szabályokat kell lefektetni. E szabályokra a belső piac teljes megvalósítása és a fertőző betegségek elterjedésének elkerülése érdekében van szükség. A jogszabálynak rugalmasnak kell lennie, és tekintetbe kell vennie az ágazat fejlődését és sokoldalúságát.

4.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a közösségi szintű intézkedéseket olyan erőfeszítéseknek kell kísérniük, amelyek célja, hogy felhívják a tagállamok illetékes hatóságainak figyelmét a víziállat-betegségek megelőzésének, kezelésének és felszámolásának kérdésére, és növeljék felkészültségüket e téren.

4.5 Az engedélyek kiadását szabályozó jelenlegi uniós rendszer rendkívül szigorú; komolyabb követelményeket határoz meg az EU versenytársainál érvényben levőknél. Ez befolyásolja az ágazat életképességét. Az EGSZB úgy véli, hogy a követelményeknek való megfelelést biztosítaná a vállalkozások javasolt nyilvántartása, amely adatokat tartalmaz valamennyi vállalkozás feldolgozási rendszeréről, üzemeltetőiről és az akvakultúrához kapcsolódó meglévő engedélyekről.

4.6 Biztosítani kell, hogy a víziállatok betegségei közösségi szinten ne terjedjenek el. Harmonizált egészségügyi előírások létrehozására van ezért szükség az akvakultúra-termékek piacra vitelét illetően, és össze kell állítani a betegségek és a rájuk fogékony fajok listáját.

4.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a víziállat-betegségek esetleges megjelenése korai kimutatásának biztosítása érdekében kötelezni kell a fogékony fajokba tartozó víziállatokkal érinteződőket,

hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságnak jelentsenek be minden gyanús esetet.

4.8 A tagállamokban rutin és nem rutin jellegű ellenőrzéseket, valamint vészhelyzeti ellenőrzéseket kell végezni, hogy az akvakultúrával foglalkozó termelők megismerjék és alkalmazzák a járványvédelem általános szabályait.

4.9 Egyre bővülnek ismereteink a víziállatok korábban ismeretlen betegségeiről. Az EGSZB ezért úgy véli, fontos, hogy valamennyi tagállam és az Európai Bizottság is tájékoztatást kapjon arról, ha újonnan fellépő betegség jelenik meg vagy gyanítható, és értesítést kapjon a betegség leküzdésére tett intézkedésekről.

4.10 Annak érdekében, hogy fenntartsuk a víziállatok jelenlegi egészségügyi helyzetét a Közösségben, a Közösség területén szállított élő víziállatoknak meg kell felelniük a vonatkozó egészségügyi követelményeknek. Azt is biztosítani kell, hogy a harmadik országokból behozott víziállatok és akvakultúra-termékek mentesek legyenek a fertőző betegségektől.

5. Részletes észrevételek

5.1 Az EGSZB elfogadja azt a nézetet, hogy a szabályozott körülmények közt (akváriumokban vagy kis tavakban) tartott dísz- és egyéb víziállatok piacra vitelére nem kell speciális kikötéseket meghatározni. Úgy véli azonban, hogy ha ilyen víziállatokat zárt rendszereken vagy akváriumokon kívül tartanak, vagy azok érintkezésbe kerülnek a Közösség természetes vizeivel, a jelen irányelvben foglalt általános egészségügyi rendelkezéseket kell alkalmazni. Ez különösen érvényes a pontypopulációkra (*Cyprinidae*), mivel az olyan népszerű díshalak, mint a koi ponty, fogékonyak bizonyos betegségekre.

5.2 A tagállamoknak szabályozást kell alkotniuk az irányelvben foglalt rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókról. Az EGSZB véleménye szerint e szankcióknak hatékonyaknak kell lenniük.

5.3 Az 5. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy mielőtt egy tagállam úgy döntene, hogy nem adja ki egy víziállat-tenyésztő vállalkozás számára a 4. cikk szerinti engedélyt, kockázatcsökkentő stratégiákat is meg kell vizsgálnia (ilyen például az a lehetőség, hogy a kérdéses tevékenységet más telephelyen gyakorolják). Az EGSZB azonban tisztában van azzal, hogy az alternatív elhelyezés a zoonózis-kórokozók fertőzött vadhalállományokat tartalmazó tartályok esetében sokszor nem valószínűsíthető meg. Az EGSZB úgy véli, hogy az ilyen betegségek kockázata a helyes kezelési gyakorlat, az állományok zárt és ellenőrzött rendszerekben történő tartása, jó higiéniai viszonyok fenntartása, valamint a jelen tanácsi irányelvben javasolt állat-egészségügyi monitoringrendszer és egyéb intézkedések alkalmazása révén csökkenthető.

Brüsszel, 2006. február 14.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND